
TÜRKİYE'DE İNSANİ GÜVENLİK ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARININ NİTEL ANALİZİ¹

Fikret BİRDİŞLİ

Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler Bölümü,
ORCID: ORCID: 0000-0003-3832-7749

Fatih TEKİN

Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü,
ORCID: 0000-0003-2227-0784

Öz

İnsani güvenlik, güvenlik çalışmalarının en yeni alanlarından biridir. BM'nin 1994 yılında yayınladığı İnsani Gelişme Raporu, kalkınma ve güvenlik arasındaki ilişkiye dikkat çekmiş ve daha sonraki çalışmalar konuyu insan hakları bağlamında derinleştirmiştir. Ayrıca, uluslararası hukukun genişleyen yorumları ve NATO'nun yeni görev tanımı, tüm dünyada insani güvenlik çalışmalarına olan ilgiyi artırmıştır.

Bu makalede literatür taramasında, insani güvenlik çalışmalarını bibliyometrik analiz yöntemiyle ve tarihsel bir perspektiften analiz edilmiştir. Araştırmada genel tarama ile yordayıcı yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın amacı Türkiye'de insani güvenlik çalışmalarının hangi yaklaşımla, hangi bölgelere ve konulara odaklandığının ortaya konulmasıdır. Böylece akademik alanda Türkiye'de yapılan insani güvenlik çalışmalarının eksik kalan yönleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Türkiye'de akademik alanda yapılan insani güvenlik çalışmaları ise Batı Dünyası ile karşılaştırıldığında oldukça yenidir. Bu çalışmada yapılan inceleme sonucunda Türkiye'de mevcut çalışmaların daha çok vaka analizi üzerine yoğunlaştığı ve teorik altyapısının zayıf olduğu görülmüştür. Akademik çalışmaların yoğunlaştığı bölgesel dağılıma bakıldığında ise genel ilginin Avrupa ve Asya bölgeleri üzerinde yoğunlaştığı fark edilmektedir. Konu dağılımı incelendiğinde siyasal güvenliğe olan ilginin daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle insani güvenlik çalışmalarının eleştirel boyutlarının ve kavramsal zenginliğinin Türkiye'de yapılan çalışmalara fazla yansımadağı söylenebilir. Oysaki Türkiye'nin içinde yer aldığı Ortadoğu coğrafyası, güvenlik sorunları ve kalkınma

¹ Bu çalışma 2-3 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleştirilen II. Uluslararası Giresun Güvenlik Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan bildirinin gözden geçirilerek son verilere göre güncellenmiş halidir.

hedefleri gibi konular Türkiye’de insani güvenlik üzerine yapılan çalışmaların nitel ve nicel olarak artırılmasını gerekli kılmaktadır.

Anahtar kelimeler: İnsani Güvenlik, Güvenlik Çalışmaları, Güvenlik Teorileri, Türkiye’de İnsani Güvenlik.

QUALITATIVE ANALYSIS OF STUDIES ABOUT HUMAN SECURITY IN TURKEY

Abstract

Human security is among the popular subject of security studies. The Human Development Report, published by the UN in 1994, takes attention to the relationship between development and security, and later studies deepened the issue in the context of human rights. In addition, expanding perception of international law and NATO's new mission increased interest in human security studies all over the world.

In this article, in the literature review, human security studies are analyzed with bibliometric analysis method and from a historical perspective. General screening and predictive method were used in the study. The aim of the study is to reveal the approach, the regions and issues that human security studies focus on in Turkey. Thus, the deficient aspects of the human security studies carried out in Turkey in the academic field were tried to be revealed.

In Turkey, human security studies are quite new when compared to the Western World. According to the findings of this research existing studies in Turkey mostly focuses on case studies. Therefore theoretical background is very weak. It should be careful about it because it may cause misinterpretation of the results of case studies. Looking at the regional distribution of studies are concentrated, it is noticed that the general interest is concentrated on the European and Asian regions. It is noteworthy that political security is the more studied area when the subject distribution is examined. For this reason, it can be said that the critical dimensions and conceptual richness of human security studies are not reflected in the studies conducted in Turkey.

Keywords: Human Security, Security Studies, Security Theories, Human security in Turkey.

1. GİRİŞ

Güvenlik Çalışmaları (Security Studies) referans nesnelere, koruma alanlarına ve uluslararası ilişkilerin ana akım teorileriyle olan ilişkilerine göre sınıflandırılırlar. Bunlar arasında insani güvenlik yaklaşımı doğrudan insan hayatını değil, bunun ötesine geçerek daha çok arzu edilen yaşam koşullarını dikkate alan bir epistemoloji ile dikkat çekmektedir (Kerr, 2010: 123). Her ne kadar insan hayatı politikadan, ekonomiye kadar her alanda merkezi konuma sahip gibi görünse de reel politika karşısında sıklıkla geri plana düşebilmektedir. Politik önceliklerin insan yaşamının temel unsurlarını göz ardı ederek geri plana ittiği durumlar ancak 1970'li yılların toplumsal hareketlerinde olduğu gibi bir kitlesel refleksle ya da devletlerarası ilişkilerin zorunlu yumuşaması (détente) halinde yeniden öne çıkabilmektedir. Nitekim güvenlik çalışmaları içinde müstesna bir yere sahip olan insani güvenlik yaklaşımı, bu sosyopolitik realiteye uygun olarak Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından, kısa bir süre gerileyen jeopolitik ve realist tercihlerin önüne geçme fırsatını bulmuş, 1994 yılında yayınlanan BM İnsani Kalkınma Raporu (UNDP,1994) ile uluslararası gündeme gelmiştir. Reel politikanın geçici olarak gerilemesiyle ortaya çıkan insan merkezli yaklaşım; devlet içi siyasi şiddetten, ekonomi, çevre ve sosyal yaşam koşullarına kadar pek çok konuyu içine alan bir normatif refleksiyon olarak dikkat çekmektedir.

İnsani güvenliğin epistemolojik kökeni daha çok eleştirel düşünceye dayandırıldığı için düşünsel ve tarihsel kökenini 1990'lı yılların öncesine kadar götürmek mümkündür. Fakat genel olarak 1994 tarihi, insani güvenlik çalışmaları için bir başlangıç olarak kabul edilmektedir (Buzan, 2009; Kerr, 2010).

İnsani güvenlik yaklaşımının ilk eleştirisi güvenlik konusunda devleti merkeze alan ve onu insanın ontolojik varlığına bir ön koşul olarak gören, devlet merkezli realist güvenlik anlayışına yönelik olmuştur (Ovalı, 2006: 4-5). Bu nedenle insani güvenlik çalışmaları, güvenliği tanımlarken kendi önceliklerini kavramın merkezine yerleştirmeye çalışan politika ile güvenliğin referanslarını insan yaşamının koşullarını belirleyen ekonomik, çevresel vb. faktörlerle açıklamaya çalışan akademi dünyası arasındaki diyalektik çerçevesinde derinleşerek gelişmiştir (Buzan vd., 1998: 1).

İnsani güvenlik çalışmalarının ortaya çıkmasının şüphesiz güvenlik çalışmalarının ait olduğu epistemolojik evrenin genişlemesinin ötesinde bir anlamı vardır. Çünkü güvenlik her türlü devlet faaliyeti için bir referans politika niteliği taşıdığından kamusal kaynakları yönlendirici, sosyo-politik yaşamı ise sınırlandırıcı bir etkiye sahiptir. Bu nedenle insani güvenlik yaklaşımı, güvenlik çalışmaları içinde analitik ve politik açıdan büyük bir öneme sahiptir. Bu önemin tüm ülkeler için eşit anlama sahip olup olmadığı ise diğer bir sorudur. Bu sorunun cevabı; İnsani güvenlik alanında yapılan çalışmaların nitel ve nicel analizi, toplumun öncelikleri ve talepleri ile ulusal politikaların yönü incelenerek anlaşılabilir. Bu doğrultuda kapsamlı bir çalışmanın ilk basamağını akademik alanda yapılan çalışmaların incelenmesi oluşturur. Çünkü teorinin içerdiği alt metinlerde pratiği yönlendiren eylem gömülü olduğu için uygulamayı çıkarımsal bilgi olarak kabul etmek ve zorunlu bilgi olarak teoriye yönelmek daha doğru bir başlangıçtır.

İnsani güvenlik çalışmalarının tüm ülkeler için eşit ya da benzer anlamlar taşıyıp taşımadığı sorusu oldukça kapsamlı bir karşılaştırmayı gerekli kılar. Bu

makalede ise genel olarak akademik alanda yapılan insani güvenlik çalışmalarına odaklanılmış bölgesel bir odak noktası olarak Türkiye ele alınmıştır.

Güvenlik çalışmaları yaygın olarak Uluslararası İlişkiler Disiplininin bir alt çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Uluslararası İlişkiler Disiplini, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıksa da güvenlik çalışmaları daha çok Soğuk Savaş yıllarında gelişme göstermiştir (Birdişli, 2017:35). İnsani güvenlik çalışmaları ise Soğuk Savaş döneminin ardından ortaya çıkarak giderek artan bir ilgiye mazhar olmuştur. (Smith, 2010: 75) Türkiye'de ise bu süreç Soğuk Savaş yılları sonrası gibi oldukça geç diyebileceğimiz bir dönemde başlamıştır. Bu nedenle Türkiye'de insani güvenlik alanında yapılan ilk çalışmalara 2006 yılından itibaren rastlanırken bu çalışmaların sayısının da göreceli olarak oldukça düşük düzeyde olduğunu gözlemek mümkündür. Bu makalede, bu realiteden yola çıkarak Türkiye'de akademik alanda gerçekleştirilen İnsani güvenlik çalışmalarının nicel ve nitel değerlendirmesi yapılmıştır. Bunda gözetilen amaç, Türkiye'de yapılan çalışmaları genel bir değerlendirmeye tabi tutarak insani güvenlik çalışmalarının bir profilini çıkarmak ve ileride yapılacak çalışmalar için bir fikir verebilmektir.

Bu makalenin kısıtları öncelikle dil ve bölge ile ilgilidir. Bu kapsamda uluslararası alanda akademik yazın dili olarak yaygınlaşan İngilizce çalışmalar Türkiye dışında gerçekleştirilen çalışmalar olarak genel bir kıyaslama amacıyla referans olarak alınmıştır. İkinci kısıtlama ise akademik çalışmalara ulaşmak için kullanılan platformlarla ilgilidir. Türkçe literatür taraması için Ulusal Tez Merkezi ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Akademik Aranma Veri Tabanından yararlanılırken, İngilizce çalışmalar için Google Scholar ve internet arama motorlarından yararlanılmıştır. Üçüncü kısıtlama ise tarihle ilgilidir. Literatür taraması için İnsani güvenlik çalışmalarının ortaya çıktığı yıllar olarak kabul edilen 1994 yılı ile taramanın yapıldığı 2020 yılı arası araştırmanın tarihsel evreni olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda ulaşılan ve sınıflandırılan İngilizce çalışmaların sayısı 8494, Türkiye de yapılan çalışmaların sayısı ise 47 dir.

Araştırmada genel tarama ile yordayıcı yöntem kullanılmıştır. Buna göre İngilizce literatürde ulaşılan çalışmaların nitel ve nicel özellikleri ile ilgili sayısal veriler yordayan değişken olarak ele alınmıştır. Türkçe literatürde ulaşılan veriler ise yine sayısallaştırılarak nedensel araştırma verisi haline getirilmiştir. Elde edilen bulgular grafiklere işlenerek görsel hale getirilmiş ardından yorumlanmıştır.

2. TEORİK ÇERÇEVE: GÜVENLİK ÇALIŞMALARI VE İNSANİ GÜVENLİK

Güvenlik çalışmaları, Uluslararası İlişkiler Disiplini içinde bir alt çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Kavramın epistemolojik konumlanması realizme daha yakın olmasına karşın eleştirel çalışmalar "güvenlik" kavramını realizmden farklı bir alana taşıyabilmiştir (Collins, 2010: 5). İnsani güvenlik yaklaşımı ise Soğuk Savaş sonrası dönemin bir fenomeni olduğundan konstrüktivizmle birlikte daha çok eleştirel teorilerle etkileşim halindedir (Kerr, 2010: 121-135; Smith, 2010).

2.1. Güvenlik Çalışmaları

Uluslararası İlişkiler Disiplininde devletlerin egemenliklerini koruma ve varlıklarını sürdürme çabalarına yönelik incelemeler merkezi bir yer tutar. Dolayısıyla güvenlik konusu bu çalışmaların tam merkezinde yer alan bir fenomendir (Agius, 2010; Collins, 2010). En azından başlangıçta, Güvenlik

çalışmalarının bu niteliği askeri strateji konusunu öne çıkartmış ve güvenliğin devlet merkezli ontolojisini daha belirgin hale getirmiş ve bir askeri uzmanlık alanı görünümünü alan bu konuları sivillerin ilgisinden uzak tutmuştur. Bu nedenle güvenlik konusu bir üst düzey politika olarak realist kuramın etkisinde şekillenmiş ve gelişmiştir (Walt, 1991:213-14).

Fakat 1962'de yaşanan Küba Füze krizi ve 1970'li yıllarda ABD'nin Vietnam Savaşına yönelik gelişen toplumsal tepkiler, savaşın uygun bir politika aracı olup olmadığı konusunda sorgulamalara neden olmuştur. Bu gelişmelerin güvenlik çalışmalarını salt strateji alanından çıkartarak eleştirel ortama taşıdığı ve sivil uzmanlar ile akademisyenleri de alana dâhil ettiği konusunda yaygın bir uzlaşma oluşmuştur (Birdişli, 2019:79).

Bu kapsamda *Eleştirel Güvenlik Çalışmalarına* liberal ve Marksist yaklaşımların önemli katkıları olmuştur. Özellikle Marksist teori, eleştirel güvenlik alanının genişleyerek pek çok kavramı ve alt teoriyi içermesine neden olmuştur. Bu kapsamda Johan Galtung'un geliştirdiği *Yapısal Şiddet Teorisi*, Kenneth Boulding'in *İstikrarlı Barış Konsepti*, devletçi dünya görüşüne karşı John Burthorn'un bireyciliği öne çıkarması ve Realist anlayışa karşı *Dünya Düzeni* tezini öne süren Richard Falk'un çalışmalarından söz edilebilir (Booth, 2002: 86).

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Uluslararası İlişkiler Disiplinine alternatif bir yaklaşım olarak dâhil olan *Sosyal İnşacılık (Konstrüktivizm)*, güvenlik çalışmalarını da derinden etkilemiştir. Özellikle güvenliğin temel kavramları olan ulusal çıkarlar, tehditler ve referans nesnelerin konumları hakkında konstrüktivizmin getirdiği açıklamalar eleştirel teorinin epistemolojisine Marksizm'in tutumundan daha farklı yorumlar katmıştır. Bu kapsamda realizmin göz ardı ettiği, Marksist yaklaşımın geri plana attığı kimlik ve kültür ile ilgili konular Konstrüktivizm sayesinde ön plana çıkmıştır (Agius, 2010).

Uluslararası ilişkilerin epistemolojik evreninde yaşanan tüm bu gelişmeler insani güvenlik yaklaşımını ortaya çıkartan hazırlayıcı etmenler olarak kabul edilebilir.

2.2. Güvenliğe İnsan Merkezli Yaklaşım: İnsani Güvenlik

Soğuk Savaş boyunca devletlerin askeri stratejik öncelikleri, yaşam hakkı, düşünce ve tercih özgürlükleri, adil paylaşım, daha iyi bir çevre gibi insan yaşamının pek çok temel unsurunu geri plana itmiştir. Fakat yumuşama (détant) dönemi devletlerarasındaki gerilimi azaltırken insan yaşamının temel unsurlarından verilen tavizlerin sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir (Marchesin, 2003: 421-23) Bu konuda ilk itirazlar devletlerin insan yaşamı üzerindeki kontrolü ile ekonomi ve çevre alanında gerçekleşmiş, Soğuk Savaş sonrası dönemde ise bu konulara kimlik sorunları eklenmiştir (Buzan vd., 1998).

Artık güvenlik çalışmalarının gündeminde sadece askeri strateji değil ekonomik sorunlar, devlet tarafından uygulanan siyasal baskı ve şiddet, aşırı nüfus artışı, etnik çatışma ve iç savaşlar, bölgesel-ulusal-küresel krizler, çevre sorunları, terörizm, bulaşıcı hastalıklar, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı gibi geniş bir yelpazeye yayılan konular yer almaktadır(Booth, 2003: 59). Tüm bu yaklaşım ve çalışmalar Güvenliğin geleneksel merkezini devletten insana doğru kaydırmıştır.

Soğuk Savaş'ın son bulması sadece küresel politikayı değiştirmekle kalmamış aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de yapısal ve ilişki bakımdan

önemli değişimlerin başlangıcı olmuştur. Uluslararası güvenlik noktasında belirsizliklerin çoğalması ve tehdit algılamalarının çeşitlenmesiyle yeni olarak nitelendirilen tartışma konuları hakkındaki çalışmalar yoğunlaşmıştır. Devletlerarası politikada ortaya çıkan değişimler çok kısa sürede güvenlikle ilgili yaklaşımlara da yansımıştır. Bu değişimlerin, Soğuk Savaş sona ermesinin akabinde güvenlik konusunun irdelenmesi sürecine hız verdiği söylenebilir. Bu bağlamda güvenlik kavramının tanımı, muhtevası ve referans nesnesi yeniden ele alınmaya başlanmış, anlamı genişlemiş ve derinleşmiştir. Güvenliğin genişlemesi tehditlerin kaynağıyla ilgiliyken güvenliğin derinleşmesi ise neyin ve kimin güvenliğinin sağlanacağıyla ilgilidir (Krause, 1996: 230).

Teoriler gibi kavramlar da belli bir ampirik ve entelektüel bağlamların bir sonucu olarak geliştirilir. *İnsani Güvenlik (Human Security)* kavramı da İlk kez Birleşmiş Milletler 'in 1994 tarihli İnsani Kalkınma Raporu'nda ortaya atılmıştır (Kerr, 2010:121-135).

İnsani güvenlik, geleneksel güvenliğin bir takım genel özelliklerine dikkat çekmektedir ve geleneksel güvenlik anlayışını sorgulamaktadır. Geleneksel yaklaşımın, bireylerin ve toplumun değil devletlerin güvenliğine odaklanması ve devletin güvenliğinin sağlanmasının dolaylı olarak vatandaşlarının güvenliğini sağlayacağını varsayması, insan merkezli güvenlik yaklaşımı tarafından şiddetle eleştirilmektedir. Çünkü insan güvenliği yaklaşımı devletlerin güvenliklerinden ziyade insanların ve toplumların güvenliği ile ilgilenmektedir (Tigerstrom, 2007: 182). Bu kapsamda insani güvenlik yaklaşımının Eleştirel Güvenlik ve Konstrüktivist Güvenlik yaklaşımlarının zemini üzerinde doğduğu da söylenebilir.

İnsani güvenlik kavramı, güvenlik politikalarının devlete göre değil, insanın ihtiyaçlarına göre şekillenmesi gerektiğine yönelik bir çağrıdır. Güvenliğin referans nesnesi olarak bireyi ele alan ve bireylere yönelik tehditleri gündeme taşıyan insani güvenlik, devlet merkezli güvenlik anlayışına karşı önemli bir meydan okumayı temsil etmektedir (Ovalı, 2006: 4-6). Bu kapsamda insani güvenlik yaklaşımının dört temel karakteristik özelliği bulunduğu söylenebilir (UNDP, 1994: 22-23):

a) Birincisi, insanın güvenliğine yönelik tehditler evrenseldir. Çevresel bozulmalar, ekonomik eşitsizlik ve insan hakları ihlalleri gibi tehditler farklı seviyelerde olsa dahi dünyanın hemen hemen her yerinde karşılaşılan tehditlerdir.

b) İnsani güvenliğin bileşenleri birbirine bağlıdır. Yani insan açısından güvensizlik oluşturan bir konu, yine insan açısından güvensizlik oluşturan başka bir konuya kolaylıkla dönüşebilir. Örneğin; bir ülkede ortaya çıkan bir iç savaş kolaylıkla ekonomik güvenliği, gıda güvenliğini, sağlık güvenliğini, çevre güvenliğini ve toplumsal güvenliği tehlikeye atabilir. Ayrıca insani güvenliği tehdit eden herhangi bir mesele sadece ortaya çıktığı ulusun sınırları içinde kalmayıp sonuçlarıyla daha büyük coğrafyaları hatta dünyayı etkileyebilir.

c) Üçüncüsü, önleyici müdahaleler aracılığıyla insani güvenliğin daha kolay sağlanacağı söylenebilir.

d) Son olarak insani güvenlik, insan merkezlidir. Yani bireylerin toplumsal hayat içinde nasıl yaşadıkları, tercihlerini özgürce kullanıp kullanmadıkları, sosyal ve ekonomik fırsatlara erişim olanakları gibi konulara odaklanmaktadır

İnsani güvenliğin en önemli sorunlarından biri kavramın muhtevasının açık bir şekilde belirtilmemesidir. İnsani güvenlik kavramını tanımlamak için ortaya konulan ifadeler oldukça geniş bir yelpazeyi içermekte ve belirsiz olma eğilimindedir. Böylece insani güvenlik konusu, fiziki güvenlikten psikolojik iyilik haline kadar her şeyi içerisine alan geniş bir yelpazeye yayılmaktadır (Paris, 2001:88).

Birleşmiş Milletler'in 1994 yılındaki raporunda insani güvenlik kavramı tanımlanırken kavramın iki yönüne özellikle dikkat çekilmiştir. Birincisi, açlık, salgın hastalıklar ve baskı gibi kronik tehditler karşısında bireylerin ve toplumların korunması, ikincisi ise, gündelik hayatın farklı boyutlarında ani ve zarar verici değişimler yaratan her türlü tehdide karşı bireyin korunmasını ifade eder (UNDP, 1994). Bu raporda insani güvenlik birbiriyle ilişki yedi kategoriye ayrılmıştır. Bunlar: ekonomik güvenlik, gıda güvenliği, sağlık güvenliği, çevresel güvenlik, kişisel güvenlik, toplumsal güvenlik, siyasal güvenlidir.

Güvenliğin referans nesnesi hakkında yani kimin güvenliğinin sağlanacağı konusunda uzlaşan insani güvenlik taraftarları, hangi tehditlerin öncelikli olduğu hususunda farklı görüşlere sahiptir. Bu farklı görüşler insani güvenlik savunucularını *Dar Okul (Narrow School)* ve *Geniş Okul (Broad School)* olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Bu siyasi yapının insanlara uyguladığı baskı ve şiddetin insana yönelik güvensizliğin temelini oluşturduğunu öne süren dar okul mensuplarına göre, insani güvenlik insanın savaş başta olmak üzere doğrudan şiddet türlerinden korunmasını içermektedir. İnsani güvenliğin şiddet tehdidi konusunda duyulan kayıdan çok daha fazlası olduğunu savunan geniş okul mmensuplarına göre insani güvenlik, sadece *korkulardan azade olmak (freedom from fear)* değildir, ayrıca *ihyaçlardan kurtulmayı (freedom from fear)* da içermektedir (Kerr, 2010).

3. AKADEMİK YAZINDA İNSANİ GÜVENLİK ÇALIŞMALARI VE TÜRKİYE

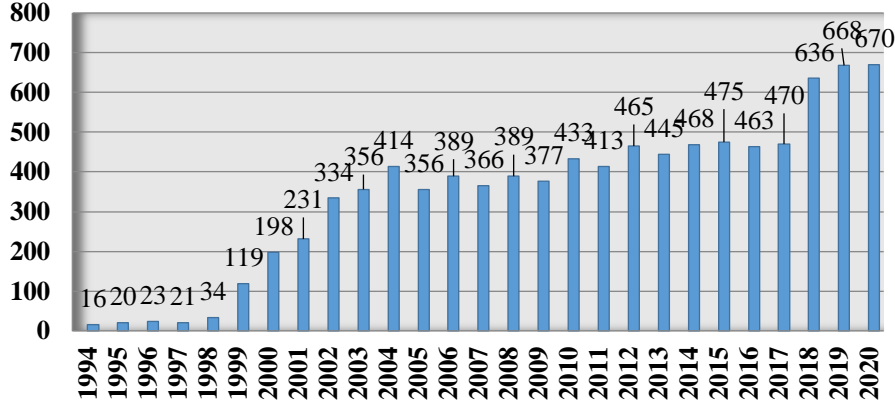
Akademik yazın sürekli gelişen canlı bir alandır. Bu nedenle durağan olmayan alanlarda yapılan genel taramalar evrenin tümü yerine evrenden alınacak bir örneklem üzerinden gerçekleşir. Ayrıca güvenlik konusu güncel olaylardan kolaylıkla etkilenebilen bu nedenle reel politikada neler olup bittiğini açıklamaya çalışan çok sayıda teori ve yaklaşımla da etkileşim içine giren bir kavramdır. Bu durum güvenlik çalışmalarını bir yere konumlandırmayı oldukça güçleştirmektedir. Buzan bu bağlamda akademik alanda yapılan tartışmaları güvenlik çalışmalarının iç itici gücü olarak tanımlamıştır (Buzan, 2009: 57). Bu nedenle akademik alanda yapılan çalışmaların nitel ve nicel analizi insani güvenlik çalışmalarının yönü hakkında bir fikir verebilir.

3.1. Uluslararası Akademik Yazında İnsani Güvenlik Çalışmaları

Uluslararası İlişkiler Disiplini gibi Güvenlik Çalışmaları (Security Studies) da Batı çıkışlı olduğundan bu alandaki teori ve yaklaşımlar daha çok Batı üniversiteleri ile araştırma merkezleri tarafından geliştirilmiştir. Bu nedenle insani güvenlik alanında Türkiye'de yapılan çalışmaları değerlendirebilmek için bu konunun genel evrenini oluşturan uluslararası alanda yapılan İngilizce çalışmalarla bağımsız değişken olarak kabul edilmiştir. Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplini gibi Güvenlik Çalışmalarının da önemli bir kısmı Batı literatürünün Türkçeye aktarımı şeklinde gerçekleştiğinden bu araştırmada da konuya uluslararası akademik alanda yapılan çalışmalardan bir kesit olarak

başlanmaktadır. Bu kapsamda 1994 ile 2020 tarihleri arasında yapılmış olan akademik çalışmalara ilişkin rakamsal veriler Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. İnsani Güvenlik Konusunda İngilizce Literatürde Yayınlanmış Akademik Çalışmaların Tarihsel Grafiği.

Şekil 1’e göre Uluslararası İngilizce literatürde insani güvenlik konusunda yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde, kavramın resmen tanımlandığı 1994 yılından itibaren bu alanda yapılan çalışmaların giderek arttığı görülmektedir. İnsani güvenlik kavramının içerik olarak uluslararası hukukta gelişen devletlerin yurttaşlarını koruma prensibiyle ilişkilendirilebilir bir içeriğe sahip olması bu çalışmaların sayısının bu alanda yaşanan gelişmelerle de etkileşim içinde olmasını gerektirir. Nitekim Şekil 1’de görüldüğü gibi 1999 yılından itibaren insani güvenlik çalışmalarının sayısında yaşanan gözle görülür bir artış gayri insani olarak kabul edilen kara mayınlarının uluslararası alanda yasaklanmasını içeren Ottawa Anlaşması’nın tarihiyle de örtüşmektedir (Kerr, 2010). Yine Kanada ve Japonya hükümetlerinin insani güvenlik yaklaşımını bir dış politika programı olarak belirlemesi ve insani güvenlik odaklı kuruluşların ve dergilerin kurulması bu dönemlere tekabül etmektedir.

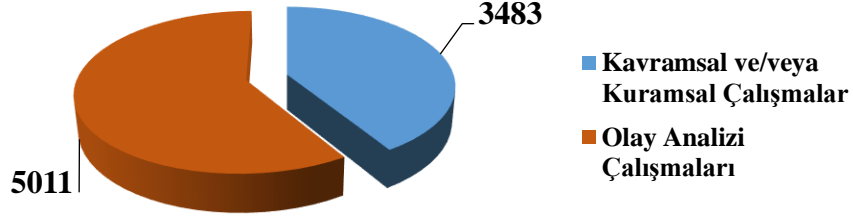
Şekil 1’de dikkat çeken diğer bir hızlı artış ise 2018 yılından itibaren yaşanmıştır. 2018 yılında insani güvenlik alanında İngilizce olarak yazılmış ulaşılabilen yabancı kaynaklı çalışmaların sayısı 636 olarak gerçekleşmiştir. Bunu 2019 yılında 668 çalışma, 2020 yılında ise 670 çalışma takip etmektedir.

2018 yılında yaşanan artışın olası nedenlerini anlamak için 2017 yılında uluslararası alanda yaşanan gelişmeler bakıldığında ilk olarak Donald Trump’ın ABD Başkanı olarak seçilmesi dikkat çekiyor. ABD Başkanı Trump’ın göçmen karşıtı söylemleri, göçmen akışını durdurmak için Meksika sınırına duvar inşası gibi projeleri, Rohingya’da yaşanan sığınmacı krizi, yine ABD’de yaşanan Kadın Haklarına yönelik Washington yürüyüşü ve Vietnam Savaşının yıldönümünde ABD’de beş milyon kişinin katıldığı tahmin edilen toplam 653 gösteri ve protesto yürüyüşü insani güvenlik çalışmalarına olan hızlı yönelişin nedenleri olarak düşünülmektedir (2017 Events, 2018).

2018 yılının nisan ayında ise Suriye iç savaşında sivillere karşı kimyasal saldırılar düzenlendiğine yönelik iddialar ve 2018’in ortalarında Suriye dışında yaşayan sığınmacıların sayısının 5,6 milyona ulaşması bu artışın korunmasına neden olmuştur (2018 Events, 2018).

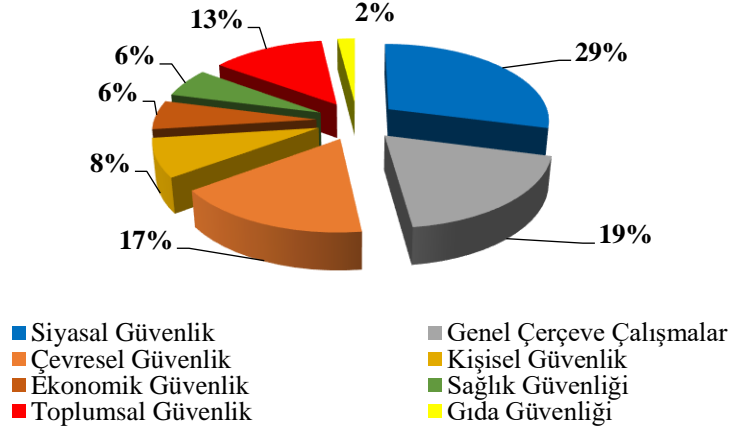
2019 yılında ise Hong Kong protestoları ve bu protestoların iç ve dış politikaya olan yansımaları gündemi ve yönelimi canlı tutan en önemli gelişme olarak dikkat çekmektedir. Pek çok ülkede göçmen karşıtlığının yükselişe geçmesi ise Yeni Zelandiya/Chiristchurch ve ABD'nin çeşitli eyaletlerinde marjinal saldırıların ve sivil katliamlarının gerçekleşmesini sonuç vermiştir (2019 Events, 2019).

Şekil 2. İngilizce Literatürde Yayınlanmış Makalelerin Oransal Dağılımı

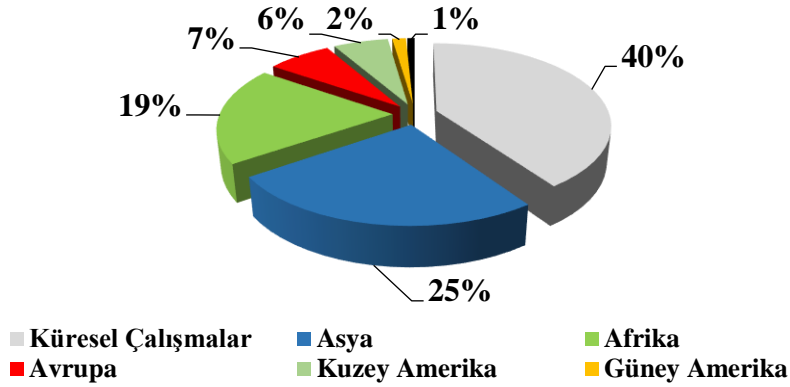
1994-2020 yılları arasında yapılan çalışmaların %59'u olay analizi olarak sınıflandırılırken, %41'i kavramsal veya kuramsal çalışmalardan oluşmaktadır. insani güvenlik alanında yapılan çalışmalar arasında olay analizinin daha fazla olması akademik çalışmaların uluslararası alandaki olaylardan ve güncel gelişmelerden etkilendiğinin başka bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Olay analizi içeren çalışmaların Şekil 3'de gösterilen iç dağılımına bakıldığında ise, konu dağılımının da bu çalışmaların artışına neden olan olaylarla uyumlu olduğunu rahatlıkla fark edebiliriz. Nitekim konu dağılımında siyasal güvenlik %29 oranıyla en büyük kısmı oluştururken teorinin alana uygulanması şeklinde görülen genel ve çerçeve çalışmalar ise %19'luk dilimi oluşturmaktadır. Bu dağılım insani güvenliğin insan merkezli düşünsel tabanı ile örtüşmektedir.

Şekil 3. İngilizce Literatürde Yayınlanmış Olay Analizi Çalışmalarının Konularına Göre Tasnifi

Siyasal güvenlik ve toplumsal güvenlik konularında yapılan akademik araştırmaları Dar Okul perspektifinde, sağlık güvenliği, çevresel güvenlik, ekonomik güvenlik, gıda güvenliği konularında yapılan akademik araştırmalar ise Geniş Okul perspektifinde sınıflandırılmıştır. Kişisel güvenlik konusunda yapılan araştırmalar ise, çalışmanın içeriğine göre bazen Dar Okul perspektifinde, bazen de Geniş Okul perspektifinde olabilmektedir.

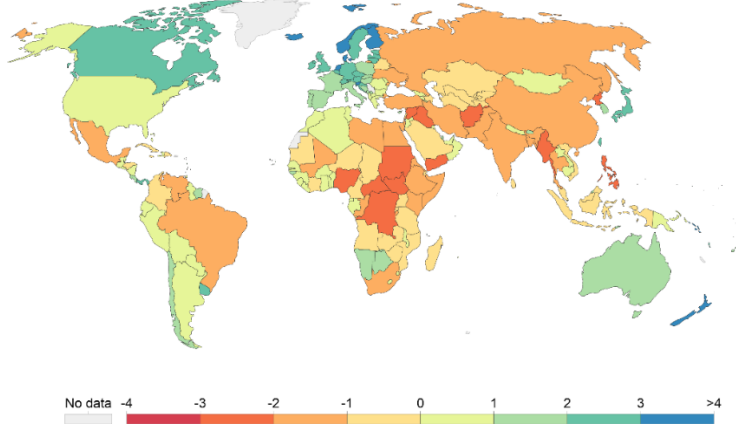
Şekil 4. İngilizce Literatürde Yayınlanmış Olay Analizi Çalışmalarının Bölgelerine Göre Tasnifi

İngilizce literatürde yayınlanmış olan akademik çalışmaların bölgesel dağılımında ise küresel çalışmalar %40'lık dilimle en önde gelirken bunu %25 ile Asya %19 ile Afrika üzerine yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Bu dağılımın nedeni anti demokratik yönetim biçimlerine sahip ülkelerin daha çok yoğunlaştığı bu bölgelerde İnsan yaşamını olumsuz etkileyen koşulların yanı sıra bu bölgelerde insan hakları ihlallerinin yoğunluğu da önemli bir etken olarak öne çıkmaktadır. Nitekim pek çok insan hakları gözlemcisi kurum ve kuruluşun yapmış olduğu

çalışmalarda dünya insan hakları ihlalleri konusunda en kötü değerlerin Afrika, Güney Doğu Asya bölgelerinde toplandığı görölmektedir (Harita 1).

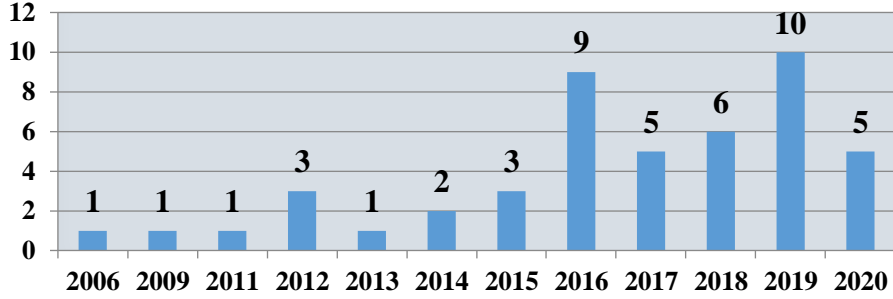
Harita 1. 2017 Dünya İnsan Hakları Skoru (HRS, 2021)

3.2. Türkiye’de Yapılan İnsani Güvenlik Çalışmaları

Bu bölümde Türkiye’de insani güvenlik alanında yapılan akademik çalışmalar niteliksel olarak sınıflandırılarak elde edilen veriler analiz edilmektedir. Bu kapsamda Türkçe literatürden oluşturulan veriler kategorik olarak sınıflandırılmış ve insani güvenlik alanında yapılan çalışmaların kümülatif birikim alanları saptanmaya çalışılmıştır. Literatür taraması sırasında ulaşılan çalışmalar, kavramsal ve/veya kuramsal çalışmalar ile olay analizi çalışmaları olmak üzere iki ana düzlemde sınıflandırıldıktan sonra olay analizi çalışmalarının konularına ve bölgelerine göre sınıflandırılması yapılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın odak noktasını Türkçe literatürdeki “insani güvenlik”, “insani güvenlik” ve “birey güvenliği” başlıklarını taşıyan akademik çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Erişim sağlanan kaynaklar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’ne kayıtlı olan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Akademik Arama Veri Tabanı ve Google Scholar veri tabanında bulunan akademik makaleler, bildiriler, belgeler ve kitaplardır. Bu araştırma, insani güvenlik kavramının resmen ortaya çıktığı 1994 yılı ile 2020 yılları arasında gerçekteştirilen akademik çalışmaları kapsamaktadır. Bu doğrultuda Türkçe literatürde 18’i lisansüstü tez olmak üzere toplam 47 akademik çalışmaya ulaşılmıştır (Şekil 9). Literatür taraması sonucu ulaşılan kaynaklar derlenerek Türkiye’de yapılan insani güvenlik çalışmalarının kümülatif birikim alanları saptanmış ve uluslararası alanda gerçekteştirilen çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Böylece Türkiye’de yapılan insani güvenlik çalışmalarının zayıf kaldığı noktalar saptanmaya çalışılmıştır.

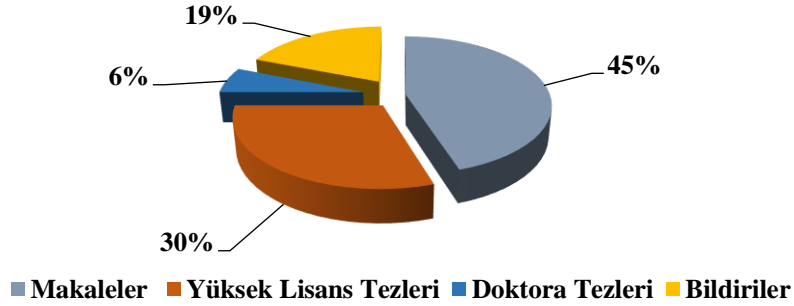
Şekil 5. Türkiye’de İnsani Güvenlik Konusunda Yapılan Akademik Çalışmaların Tarihsel Grafiği

Şekil 5’da görüldüğü üzere Türkiye’de insani güvenlik çalışmalarının ilk yapıldığı 2006 tarihinden itibaren 2020 yılına gelinceye kadar görülen artış oldukça az ve lineerdir. 2016 ve 2019’da görülen göreceli artış Şekil 1’de verilen uluslararası literatürle ilgili verilerdeki tarihsel artışlarla da uyumludur.

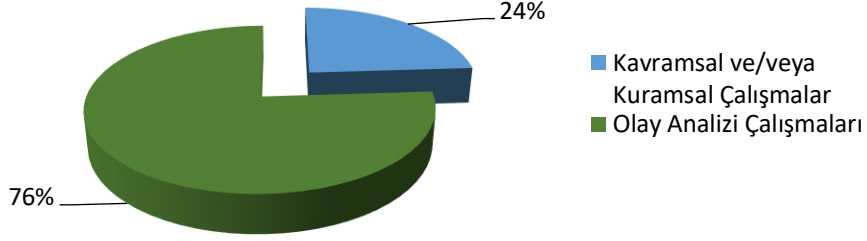
Şekil 6’da ise Türkiye’de insani güvenlik alanında yapılan çalışmaların türlerine göre sınıflandırılması görülmektedir.

Şekil 6. Türkiye’de İnsani Güvenlik Konusunda Yapılan Çalışmaların Türlerine Göre Tasnifi

Buna göre Türkiye’de 2006-2020 tarih aralığında insani güvenlik alanında gerçekleştirilmiş 47 akademik çalışmanın 15’i yüksek lisans tezi, 3’ü doktora tezi, 22’si akademik makale ve 7’si de akademik bildiridir.

Şekil 7. İnsani Güvenlik Konusunda Türkiye'de Yayınlanmış Akademik Çalışmaların Oransal Dağılımı

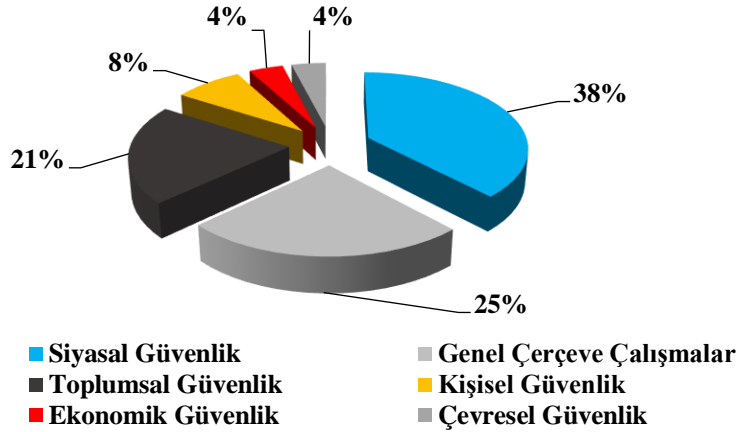

Şekil 7'de ise Türkiye'de yayınlanmış akademik çalışmaların kavramsal ya da kuramsal olma durumuna göre saptanan dağılımı yer almaktadır. Buna göre Türkiye'de insani güvenlik konusunda gerçekleştirilen akademik çalışmaların 10 tanesi kavramsal ve/veya kuramsal çalışma iken 37 tanesi olay analizi çalışmasıdır.

Bu veriler Şekil 2'de yer alan uluslararası verilerle kıyaslandığında Türkiye'de yapılan insani güvenlik çalışmalarının yine uluslararası alanda yapılan çalışmalarla benzer nitelikler taşıdığını söylemek mümkündür.

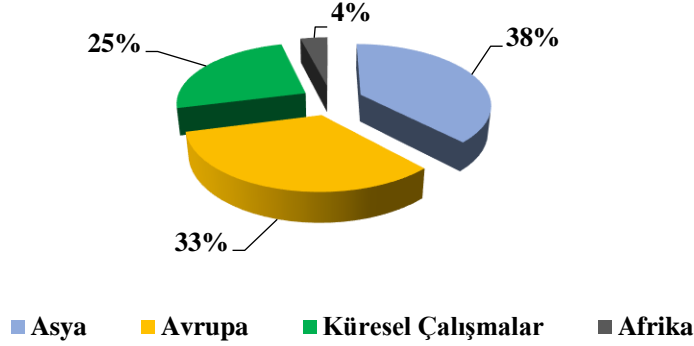
Şekil 8'de ise Türkiye'de yapılan çalışmaların konularına göre dağılımına yer verilmiştir.

Şekil 8. Türkiye'de İnsani Güvenlik Konusunda Yapılmış Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

İnsani güvenlik konusunda Türkiye'de ulaşılan 47 akademik çalışmanın 37'si olay analizi çalışmasıdır ve bu çalışmaların %21,6'ını oluşturan 8 akademik çalışma genel olarak insani güvenlikle ilgilidir ve herhangi bir konu başlığı altına dâhil edilmemiştir. Olay analizi içeren çalışmaların %32,4'ünü oluşturan 12 akademik çalışma siyasi güvenlik konusunda, %21,6'sını oluşturan 8 akademik çalışma toplumsal güvenlik konusunda, %10,8'ini oluşturan 4 akademik çalışma kişisel güvenlik konusunda, %8,1'ini oluşturan 3 akademik çalışma çevresel güvenlik konusunda, %2,7'sini oluşturan 1 çalışma ekonomik güvenlik konusunda ve %2,7'sini oluşturan 1 çalışma da sağlık güvenliği konusunda yapılmıştır.

Şekil 9. Türkiye’de İnsani Güvenlik Konusunda Yapılmış Çalışmaların Bölgelerine Göre Dağılımı

Şekil 9’de ise çalışmaların bölgesel dağılımına yer verilmiştir. Buna göre Türkiye’de insani güvenlik konusunda yapılan olay analizi içeren çalışmaların %33’ü Avrupa’da yaşanan sorunlarla ilgili, %38’i Asya ile ilgili, %25’i Küresel çalışmalar, %4’ü ise Afrika kıtası ile ilgilidir. Türkiye’de insani güvenlik çalışmalarının en çok Avrupa ve Asya bölgelerini içermesinin nedeni her iki bölgede yakın ilgi duyduğu sorunlarla ilgilidir. Nitekim Balkanlarda yaşayan Türklerin azınlık olarak yaşadıkları sorunlar 1991 yılında yaşanan 1991 Kosova Savaşı’nın neden olduğu insani dram ve AB katılım süreci sırasında yürütülen uyum çalışmaları ile ilgilidir.

Asya kıtası ise Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından bağımsızlığını alan Türk cumhuriyetlerinin yüzleşmek zorunda kaldığı sorunlar nedeniyle akademik çalışmaların odağına yerleşmiştir. Ayrıca bu yüzdeler içinde az sayıda Ortadoğu ülkeleri ile ilgili çalışmalar da yer almaktadır. Türkiye’nin uzun yıllar Afrika ülkeleri ile olan ilişkilerinin Mısır, Libya, Tunus, Fas ve Cezayir gibi Kuzey Afrika ülkeleri ile sınırlı kalması Afrika ile ilgili çalışmaların da oldukça düşük düzeyde yer almasına neden olmuştur.

4. SONUÇ

Güvenlik Çalışmaları, Uluslararası İlişkiler Disiplininin içinde yer alan bir alt çalışma alanı olarak akademik yazında giderek artan bir ilgiye mazhurdur. Bunun en önemli nedenlerinden biri uluslararası hukuk, uluslararası örgütler ve STK’ların uluslararası politikada etkinliklerinin artması ve insan hakları ve özgürlükleri ile ilgili konuların uluslararası politikada ağırlıklarının artmasıdır. Güvenlik konusu realist bir ontolojiye sahip olmasına karşın akademik alanda gerçekleştirilen eleştirel çalışmalar güvenliğin içeriğini, koruma alanlarını ve kapsamını genişleterek onu geniş bir terminolojiye sahip kılmıştır. Özellikle güvenlik konusunu güvensizliğin nedenlerinden yola çıkarak ele alan dikotomik bir yaklaşım Güvenlik Çalışmalarının epistemolojik evrenini akademik çalışmalar için oldukça cazip kılacak ölçüde genişletmiştir.

BM tarafından 1994 yılında yayınlanan İnsani Kalkınma Raporu insani güvenlik çalışmaları için bir başlangıç olarak kabul edilmektedir. Bu raporda tarif edilen *insani güvenlik (human security)*, bireyleri ve birey gruplarını uzun vadeli icraatlar ile tutarlı bir şekilde önemli yaygın tehditlere karşı korumayı hedeflemektedir.(Alkire, 2003: 2-5) Kanada ve Japonya gibi uluslararası

politikalarını barışçıl ilişkiler üzerine tesis etmiş olan ülkelerin insani güvenlik çalışmalarına sahip çıkması ise insani güvenliği küresel politikaların arasına yerleştirmiştir. Bu şekilde kapsamı son derece genişleyen insani güvenlik çalışmalarının hangi tehditleri önceleyeceği konusu tartışılmaya başlanmış sonuçta alanın Dar okul ve Geniş Okul olarak düzenlenmesine neden olmuştur. Dar Okul bir siyasi yapı tarafından insanlara uygulanan baskı ve şiddetin insani güvenlik çalışmalarının merkezinde yer alması gerektiğini ileri sürerken, Geniş Okul insan ihtiyaçlarının neden olduğu problemlerin de güvenliğin koruma alanları kapsamında ele alınmasını salık vermektedir.

İnsani güvenlik konusuna duyulan ilginin tarihsel ve epistemolojik kronolojisi ve bu alanda yapılan çalışmaların niteliksel tipolojisiyle de uyumludur. Uluslararası politikada devletlerarası ilişkilerin ya da diğer aktörlerin neden olduğu şiddet akademik yaşama insani güvenlik çalışmalarının nitel artışı olarak yansımaktadır. Nitekim insani güvenlik çalışmaları için başlangıç kabul edilen 1994 yılından bu çalışmanın gerçekleştirildiği 2020 yılına kadar geçen sürede uluslararası alanda İngilizce yazında insani güvenlik çalışmalarının hacmi giderek artarken konu çeşitlenmesi de dikkate çeken düzeyde artmıştır. Özellikle 2017 yılında görülen artış ile aynı yıllarda uluslararası alanda göçmen karşıtlığı, insan hakları ihlalleri ve kadın hakları ile ilgili taleplerin arttığı yıllar arasında doğrusal bir ilişki olduğu fark edilmektedir. Bu nedenle insani güvenlik çalışmalarının sayısı ile uluslararası alanda insan hakları ihlallerinin arttığı yıllar arasında doğrusal bir ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim 1994 ile 2020 yılları arasında uluslararası alanda gerçekleştirilen akademik çalışmalar arasında olay analizi çalışmalarının daha fazla olması bu tezi doğrular niteliktedir (Şekil 2).

Yine insani güvenlik çalışmalarının odaklandığı bölgeler arasında otoriter yönetimlerin çokluğu ve insan hakları ihlallerinin sıklığı ile gündeme sıklıkla gelen Asya ve Afrika'nın öne çıkması yine bu tez ile uyumludur (Şekil 4).

Konu dağılımı açısından siyasal güvenlik, çevresel güvenlik, kişisel güvenlik konuları insani güvenlik çalışmaları arasında daha fazla yer tutmaktadır (Şekil 3). Yine bu durumda başlangıç tezini doğrular niteliktedir.

Güvenlik Çalışmaları içinde her geçen gün daha önemli hale gelen insani güvenlik çalışmalarının Türkiye'deki durumu ise oldukça yetersiz bir düzeydedir. Türkiye'de gerçekleştirilen insani güvenlik konusundaki akademik çalışmalar incelendiğinde, olay analizi çalışmalarının ağırlıklı olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca Türkiye'de yapılan kavramsal ve/veya kuramsal çalışmalar, yaklaşıma özgün bir perspektif kazandırmaktan ziyade İngilizce literatürdeki kavramsal ve/veya kuramsal çalışmaların Türkçeye aktarılması gayretinden ibarettir. Bu nedenle insani güvenlik konusunda Türkiye'de gerçekleştirilen akademik çalışmaların, İngilizce literatürde gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan terminolojinin ve teorik birikimin bir yansıması olduğu söylenebilir.

İnsani güvenlik üzerine Türkiye'de yapılan akademik çalışmaların bölgesel dağılımına bakıldığında dünyadaki genel eğilimden biraz farklı olarak Asya ve Avrupa kıtalarına yoğunlaştığı görülmektedir. Olay analizi çalışmalarının ise daha çok Türkiye'ye coğrafi olarak yakın olan bölgeler üzerine yapıldığı saptanmıştır.

İnsani güvenlik konusundaki akademik çalışmalar konularına göre değerlendirildiğinde, hem İngilizce literatürde hem de Türkçe literatürde ulaşılan çalışmalar en çok siyasal güvenlik konusunda yapılmıştır. İngilizce literatürde

siyasal güvenlik konusunu takiben çevresel güvenlik konusu gelmekteyken Türkçe literatürde çevresel güvenlik konusunda yalnızca bir çalışmaya ulaşılmıştır. Bununla birlikte hem İngilizce literatürdeki hem de Türkçe literatürdeki çalışmalar daha çok dar okul perspektifine yakındır.

Sonuç olarak Türkiye’de insani güvenlik çalışmaları oldukça yenidir ve İngilizce literatürün çok gerisinde kalmaktadır. Türkiye’de insani güvenlik konusunda akademik araştırma yapan yazarlar, bu konuda genelde birer çalışma yapmıştır. Yalnızca iki araştırmacının bu konuda iki yayını bulunmaktadır. Bu iki yazar da lisansüstü tez çalışmalarının içinden makaleler çıkararak yayınlamıştır. Dolayısıyla Türkiye’de insani güvenlik konusunda bir uzmanlaşmaya gidilmediği görülmektedir. Ayrıca Türkiye’de insani güvenlik çalışmalarına odaklanmış bir dergi bulunmamaktadır. Akademik açıdan insani güvenlik araştırmaları yürüten bir enstitüye ya da düşünce kuruluşuna da ulaşılamamıştır.

Türkiye’de insani güvenlik çalışmalarının artırılması birkaç açıdan çok önemlidir. İlk olarak, insani güvenlik çalışmalarına yönelik ilginin artması dış politika karar vericileri için kullanışlı veriler oluşturabilir. Zira Türkiye, insani krizlerin yoğun olarak yaşandığı bölgelere yakın bir ülke olması hasebiyle bu sorunlardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmektedir. İkincisi, Kanada ve Japonya yönetimlerinin insani güvenliği bir dış politika programı haline getirmesi modelini Türkiye de izleyerek uluslararası imajına olumlu katkılar sağlayabilir. Üçüncüsü, insani güvenlik çalışmalarının Türkiye’de artırılması, eleştirel Güvenlik Çalışmalarında Türkiye’deki akademik birikimin daha da güçlenmesine katkı sunabilir. Bunun oluşması için de insan odaklı araştırmalar gerçekleştiren düşünce kuruluşları, akademik dergiler ve enstitüler kurulması gerekmektedir.

EXTENDED SUMMARY

Security Studies is one of the subfields of International Relations. They are classified according to their reference objects, protected areas, and their relation to mainstream theories of International Relations. Human Security is among the popular subject of Security Studies. It has a remarkable epistemology that not only considers the direct threats to human life but goes beyond it and considers more desirable living conditions.

The Human Security issue was taken attention after Human Development Report which considers the relationship between development and security by the UN in 1994. A Humanist approached to security issue was a prominent subject of the social movement and protest of the 1970s. But after the 1990s, the UN's report, expanding perception of international law, and NATO's new mission increased interest in Human Security Studies all over the world.

The question of whether Human Security Studies has equal or similar meanings for all countries requires a rather comprehensive comparison. In this research, Turkey is discussed as a regional focal point focused on Human Security Studies, which are generally carried out in the academic field.

In Turkey, Human Security Studies are quite new when compared to the Western World. According to the findings of this research existing studies in Turkey mostly focuses on case studies. Therefore theoretical background is very weak. It should be careful about it because it may cause misinterpretation of the results of case studies.

Besides, the conceptual and/or theoretical studies carried out in Turkey consist of efforts to transfer the conceptual and/or theoretical studies in the English literature into Turkish, rather than providing a unique perspective to the approach. For this reason, it can be said that the academic studies in Turkey on the Human Security subject are a reflection of the terminology and theoretical knowledge used in the studies carried out in the English literature and don't reflect local perception and vision.

Looking at the regional distribution of academic studies on Human Security in Turkey, it is seen that, slightly different from the general trend in the world by concentrating more on Europe and Asia. Because general trend in the Western academic world is to focus on third world problems, the Middle East region, human rights, and environmental problems. Therefore it can be said that analytical studies on Human Security are mostly carried out about regions that are geographically close to Turkey.

According to the subject analysis in this research findings shows that the political security issues are the more studied area in Turkey. For this reason, it can be said that the critical dimensions and conceptual richness of the Human Security area are not reflected in the studies conducted in Turkey.

In general tendency, environmental security studies follow political-security issues as most studies area in western literature. But in Turkey, the environmental security issue doesn't getting worthy as it should have. Therefore it can be said that human security studies in Turkey are more close to the narrow school perspective.

Developing Human Security Studies in Turkey is very important in several respects. First, increased interest in Human Security Studies can generate useful data for foreign policy decision-makers. Because Turkey is a country close to regions where humanitarian crises are experienced intensely, it is directly or indirectly affected by these problems.

Secondly, by following the model of Canadian and Japanese governments' making human security a foreign policy program, Turkey can contribute positively to its international image. It can also have a positive impact on the public diplomacy policies it pursues through institutions such as TIKA and Yunus Emre Institute.

Third, increasing the Human Security Studies in Turkey may contribute to the strengthening of the academic knowledge in Turkey's critical Security Studies. For this, think tanks, academic journals, and institutes that carry out human-oriented research should be established and support.

KAYNAKÇA

- Agius, Christine, (2010), “**Social Constructivism**”, In Contemporary Security Studies, ed. Alan Collins, pp. 49–68, Oxford Publication.
- Alkire, Sabina, (2003), “**A Conceptual Framework for Human Security**”, In Human Security and Ethnicity, ed. Centre for Research on Inequality, The University of Oxford, 1–52.
- Birdişli, Fikret, (2017), **Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik** (3rd ed.), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Birdişli, Fikret, (2019), **Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik** (4th ed.), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Booth, Ken, (2002), “**Security and Self: Reflection of a Fallen Realist**”, In Critical Security Studies Concepts and Cases, ed. K.Krause and M.C.Williams, University of Minneapolis Press, Minneapolis.
- Booth, Ken, (2003), “**Güvenlik ve Özgürleş(tir)me**”, Avrasya Dosyası, Cilt: 9, sayı:2, ss. 51–71.
- Buzan, Barry; Weaver, Ole; de Wille Jaab, (1998), **Security, A New Framework for Analysis**, Lynee Reinner Pub., London.
- Buzan, Barry and Lene Hansen, (2009), **The Evolution of International Security Studies**, Cambridge University Press, Cambridge.
- Collins, Alan, (2010), **Contemporary Security Studies** (2nd ed.), Oxford University Press.
- “HRS-Human Right Score.” (2021), **Our World in Data**. <https://ourworldindata.org/grapher/human-rights-scores?country=~CHN~HUN~PRK~KOR~NOR~ALB> (Erişim tarihi:23.08.2021).
- K, Krause and M.C. Williams, (1996), “**Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods**”, Mershon International Studies, Volume:40, Issue:2, pp. 229–54.
- Kerr, Pauline, (2010), “**Human Security**”, In Contemporary Security Studies, ed. Alan Collins, pp. 121–35. Oxford: Oxford University Press.
- Ovalı, şevket, (2006), “**Ütopya ile Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması**”, Uluslararası İlişkiler Dergisi, Cilt: 10, sayı:3, ss. 3–52.
- Marchesin, Philippe, (2003), “**Yeni Tehditler Karşısında Avrupa**”, In Dünden Bugüne Avrupa Birliği, ed. Beril Dedeoğlu, Boyut Yayınları, İstanbul.
- Paris, Roland, (2001), “**Human Security: Paradigm Shift Or Hot Air?**”, International Security, Volume: 26, Issue:2, pp. 87–102.
- Smith, E. Michael, (2010), **International Security**, Palgrave Macmillian Publication, New York.
- Tigerstrom, Barbara Von, (2007), **Human Security and International Law: Prospect and Problems**, Hart Publishing, Portland.
- UNDP. (1994), **Human Development Report**, New York.
- Walt, Stephen M., (1991), “**The Renaissance of Security Studies**”, International Studies Quarterly, Volume: 35, Issue:2, pp. 211–39.
- “2017 Events.” (2018), **History**, <https://www.history.com/topics/21st-century/2017-events> (Erişim tarihi: 23.08.2021).
- “2018 Events.” (2018), **History**, <https://www.history.com/topics/21st-century/2018-events#:~:text=Handout%2FGetty%20Images-,The%20year%202018%20was%20marked%20by%20milestones%20in>

%20the%20%23MeToo,to%20the%20British%20royal%20family.
(Erişim tarihi: 23.08.2021).

“2019 Events.” (2019), **History**, <https://www.history.com/topics/21st-century/2019-events>(Erişim tarihi: 23.08.2021).